

Ivókúra – rák ellen

Dr. Somlyai Gábor és a Vitaqua

■ **Őn a közelmúltban megrendezett III. Nemzetközi Természetgyógyászati Konferencián számolt be a csökkentett deutériumtartalmú víz daganatos sejtosztódást megállító, illetve megelőző hatásáról. Tudományos folyóiratban publikálta már kutatási eredményeit?**

– Hogyne. Az Európai Biokémiai Társaság lapjában. Az eredményeket összefoglaló dolgozat a FEBS Letters 317-es kötetének első négy oldalán olvasható. Elfogadott szabaddalmozgatási eljárás.

■ **Őn felfedezte a rák elleneszerét?**

– Nem. Nyilván tudja, milyen hosszadalmas, klinikai kipróbálást követő hatósági engedélyeztetési procedúra szükséges bármilyen szernak a gyógyászati alkalmazásához. Az engedélyeztetési eljárás folyamatban van. Egyelőre a

csökkentett deutériumtartalmú víz próbagyártásán vagyunk túl, két budapesti gyógyszerárban árusítják a Vitaqua névre keresztelt szert. Ennek a deutériumtartalma kevésbé csökkentett, különösebb korlátozás nélkül ajánljuk mindenkinek, hiszen az elvégzett vizsgálatok szerint semmilyen káros mellékhatása nincs. Megelőzés céljából fogyaszthatják egészséges emberek, főként 40 év felettek, dohányosok, szennyezett levegőjű települések lakói. A másikat, amelyben erősebben csökkentett deutériumkoncentrációt, majd orvosok adhatják daganatos betegeknek – ha egyszer sikerül megszerezniük a hatósági engedélyeket.

■ **Megfelel a valóságnak, hogy Ön előtt senkinek nem jutott eszébe megvizsgálni a víz deutériumtartalmának hatását az életfolyamatokra?**

– Ez így nem pontos. A csökkentett deutériumtartalom hatását nem vizsgálta senki. Könyvtárnyi a szakirodalma az úgynevezett nehézvíz, a természetesnél nagyobb deutériumkoncentrációjú víz élettani folyamatokra gyakorolt hatásának. De az ellenkezőjével

nem foglalkoztak a kutatók. Erre még egyetemista koromban, 1980-ban döbbsentem rá.

■ **Milyen kísérletekkel kezdett?**

– Először az bizonyosodott be, hogy a természetben meglévő deutérium hiányára reagálnak a sejtek. Mivel mindig is a rákkutatás érdekelt, természetesen megnéztem, milyen hatással van a csökkentett deutérium a daganatos sejtekre. Laboratóriumi körülmények között végzett kísérletek igazolták, hogy a sejtosztódás lelassult. Egerekbe ültetett emlőtumor vizsgálata volt a következő lépés – regressziót tapasztaltam. Több mint 200 állattal ismételtük meg a kísérletet: a tumor mindegyik, egymástól függetlenül kísérletben kisebb lett, vagy bekövetkezett regresszió.

■ **Mi történt azóta?**

– Folytatódta az állatkísérletek, a csökkentett deutériumtartalmú víz a prosztata tumorral szemben is hatásosnak bizonyult. Mostanáig összesen 300 állattal végeztünk ismételt kísérleteket. Azután elkezdődött a szert embereknek is adni, rokonoknak, ismerősöknek. Húsz tonnányi csökkentett deutériumtartalmú vizet használtunk fel eddig: a rákbe-

tegség fajtájától, a stádiumától és még számos egyéb faktortól függően, de pozitív változást tapasztaltunk. Az ivókúrát minden esetben a szokásos orvosi kezelés mellett alkalmaztuk.

■ **Miért és hogyan gátolhatja, vagy állíthatja meg a természetesnél kevesebb deutériumtartalmú víz a daganatos sejtek osztódását?**

– Egyelőre nem tudjuk. „Csak” azt a feltevést sikerült tudományos alaposággal bizonyítani, hogy az élő sejtek osztódásának szabályozásában a deutériumnak kitüntetett szerepe van. A természetesnél kisebb koncentrációjú deutérium hatására a „normálisan” osztódó sejtek osztódása is csökken, de ezek idővel adaptálódnak. A beteg, rákos sejtek viszont képtelenek alkalmazkodni a csökkentett deutérium hatásához, osztódásuk csökken, illetve megáll. Dr. Laskai Gábor szegedi biofizikus növényi sejteken elvégzett kísérletei is azt a feltevést támasztják alá, hogy a növényi sejtek ugyanúgy reagálnak a csökkentett deutériumra, mint az állati és az emberi sejtek.

■ **Egy gazdasági társaság telefonszámán értem el; mióta nem dolgozik az Onkológiai Intézetben?**

– Négy éve, amióta a kutatás mellett a szer menedzselésével is foglalkoznom kellene. Nem ehhez értek igazán.

Sulyok Erzsébet

Műhiba miatt pervesztes a kórház

Császármetszés után a hasüregben felejtettek egy törlőkendőt

Két és félmillió forint kártérítés megfizetésére ítélte a Komárom-Esztergom Megyei Bíróság az Esztergomi Vaszary Kolos Kórházat. A nem mindennapi pernek az volt az előzménye, hogy az egészségügyi intézmény jogelődjében, a városi kórházban 1981. áprilisában, egy császármetszéses szülése közben egy dorogi fiatalasszonyban „bent felejtettek” egy 30x30 centiméteres törlőkendőt. Erre azonban csak négy és fél hónap múlva jöttek rá, amikor is a fiatalasszony annyira rosszul lett, hogy betegsége megállapítása végett felnyitották hasüregét. A kendő bent felejtését, azaz ennek az augusztusi műtétnak az okát viszont nem közölték a fiatalasszonnyal.

A tényről először jóval később és csak egy kórházi elszólás után szerzett tudomást. Majd hosszas utánajárással tudhatta meg hivatalosan, mi is történt vele. A fiatalasszony azért indított kártérítési pert a kórház ellen, mert a műhiba miatt életveszélybe került, a később jelentkező szövödmé-

nyek miatt egészsége megromlott, majd válása után csonka családban nevelte, illetve neveli hat gyermekét.

Az igazságügyi orvosszakértő megerősítette a felperes véleményét, azaz azt, hogy a szövödményeket nagy valószínűséggel a bentfelejtett kendő váltotta ki később. Az alperes kórház képviselői azzal utasították ezt vissza, hogy az említett műtét idején nem használták a kórházban a fenti méretű törlőkendőket. Így az a hölgy korábbi két műtétének valamelyike alatt – amelyeket egyébként más kórházban végeztek – maradhatott bent az idegen test a hasüregében. A szakértő ezt azzal cáfolta, hogy ebben az esetben a gyulladásnak és a vérmérgezésre utaló tüneteknek korábban kellett volna jelentkezniük. A bíróság az igazságügyi orvosszakértői véleményt elfogadva hozta meg ítéletét, amely egyelőre még nem jogerős.

■ **Ötven évvel ezelőtt a Győr melletti Abda határában a foglyokat kísérő keretlegények agyonlőtték Radnóti Miklóst. A fiatalon elhunyt költő többféle szépirodalmi műfajjal foglalkozott élete során: írt számtalan verset, novellákat, tanulmányokat..., fordított Vergiliust, La Fontaine-t, Apollinaire-t... Mesét viszont csak egyetlen egyet írt. A „Mese a szomorú fűzfáról” című alkotásának ajánlásában ez áll: „Tomori Violának, szeretettel”.**

A szépnevű Tomori Viola ma is él. A nyolcvanhárom esztendő, kolozsvári születésű és rendkívüli vitalitású hölgy Szeged belvárosában lakik. Viola néniel Radnóti halálának évfordulója kapcsán beszélgettünk.

■ **Hogyan ismerkedett meg Radnóti Miklóssal?**

– 1929-ben frakoztam be a szegedi Ferenc József Tudományegyetemre és a falukutató Bethlen Gábor körbe, melynek akkoriban Buday György volt a diákelnöke. A körbe – melyben sohasem néztük, ki hová való, s milyen vallású – zömmel erdélyi származású reformátusok jártak. Miki – aki 1930-ban került az egyetemre – váradi kapcsolata miatt, ugyanúgy „gyűttmentnek” számított Szegeden, mint mi. Édesanyámmal megtörtént például, hogy nem szolgálták ki a piacon, mert, erdélyiesen, muromnak mondta a sárgarépát. Közölték vele az eladók, hogy „gyűttmentnek” nem adnak el árut, még pénzért sem. A körünkből – melynek magját Buday György, Ortutay Gyula, Gáspár Zoli, Hont Feri, Reitzer Béla és Árvay Erzsike alkotta – egyesek idővel kikoptak, majd újjak csatlakoztak, de Miki azon kevés ember közé tartozott, akikkel szavak nélkül is összetartozónak éreztük magunkat.

■ **Radnóti Miklós is rendszeresen járt a Szeged környéki településekre?**

– Igen. Miki szívesen barátkozott Árvay Erzsikével és velem, akik Tápéra jártunk ismerkedni, gyűjteni, előadásokat tartani. Többször elkísért

Váróné Tomori Viola. (Fotó: Révész Róbert)

bennünket, s verseket olvasott fel. Megkockáztatom, hogy a Bethlen-kör fiú tagjai közül talán ő méltányolta leginkább a ténykedésünket. Írt is nekem egy gyönyörű, kedves és szomorú tanító mesét.

■ **Viola néni szerint mi volt ennek a mesének az apropója?**

– Miki tudta, hogy én az asszonyokkal ültem össze tápéi látogatásaim során, mivel az ő nyelvüket ismertem. A beszélgetések alatt számtalan verset olvastam és mondtam el nekik. Úgy hiszem, ezért írhatta nekem ezt a szép mesét.

■ **Gondolom, fel is olvasta a fűzfa szomorú meséjét a tápéiaknak?**

– Természetesen.

■ **Milyen embernek ismerte meg Radnóti Miklóst?**

– Miki rendkívül kedves, szelíd és jószágos ember volt. Csak a kézfogása volt kemény. Ez mindig meglepte az embert, amikor szelíden megfogta a feléje nyújtott kezét, s aztán hirtelen jól megszorította. Szőkésbarna haja és nefelejcskék szeme ragyogott, ahogy fejét

■ Váróné Tomori Viola Radnóti Miklósról

Egy mese születésének története

Radnóti francia szakdolgozata – először nyomtatásban

A Bethlen Gábor körből kinőtt Szegedi Fialatok Művészeti Kollégiuma két Radnóti Miklós verses kötetet adott ki annak idején, a Lábadozó szél (1933) és az Újhold (1935) címűt. Lapunk ezt a hagyományt szeretné folytatni. Radnóti Miklós – aki 1930 és 1934 között magyar nyelv és irodalom, illetve francia nyelv és irodalom szakos hallgató volt a szegedi Ferenc József Tudományegyetemen – 1934 írta meg „L'exotisme dans la poésie française d'après-guerre” című francia szakdolgozatát. E tanulmánya – kis példányszámban, francia nyelven, Lengyel András előszavával, a Délmagyarország Könyv- és

Lapkiadó Kft. gondozásában – a karácsonyi ünnepekre jelenik meg először nyomtatásban. A kiadást három dolog motiválja – írja bevezetőjében Lengyel András. „Egy: hozzáférhetővé kívánunk tenni egy eddig ismeretlen, illetve csak részlegesen ismert szöveget a magyar irodalom kutatói számára, kettő: dokumentálni szeretnénk, hogy a magyar irodalom, s személy szerint Radnóti Miklós is folytatta a régi hagyományt, a magyar irodalom francia tájékozódását, három: némi figyelmet szeretnénk kelteni a magyar irodalom iránt – a francia irodalom kedvelői körében.”

egy kicsit oldalra billentve nézett az emberre.

■ **Viola néni is és Radnóti is a harmadik és negyedik években húszegynéhány évesek**

voltak. Mint nő, hogyan látta az ifjú titánt?

– Mikinek akkor már megvolt a Pesten élő nagy szerelme, későbbi felesége, Gyar-

mati Fanni. Így aztán szó sem lehetett komolyabb fiú-lány viszonyról. Köztünk csak barátság alakult ki. Fannival való kapcsolatára jellemző, hogy

bár Mikinek néha kapupénzre sem voltak fillérei, a pesti interurbán telefonok anyagi fedezetét mindig biztosította a szerény rokoni pénzből.

■ **Volt-e élet, s ha igen, akkor milyen abban a Bokor utcai albérletben, amelyben együtt lakott Radnóti Miklós – az azóta már világhírű fotóművészé vált – Müller Miklóssal?**

– Nekünk, Bethlen-köröseknek semmi közünk nem volt ahhoz az albérlethez. Ott soha nem gyűltünk úgy össze esténként, mint például Buday dolgozószobájában. A Bokor utcai lakáshoz semmi sem fűződött bennünket.

■ **Mikor értesült Radnóti halálhíréről?**

– 1944 végén vagy '45 elején. Erre azért nem emlékszem pontosan, mert abban az időben oly sok minden történt a családommal. Akkor már Erdélyben laktunk, az uram katona volt, 1944 nyarán megszületett a második gyermekem, s a másfél éves fiammal és a pár hetes lányommal '44 őszén menekülnünk kellett, mert Székelyudvarhelyre megjött a kiűritési parancs. Először Pestre mentünk, majd onnan a szőnyegbombázások elől Pomázra. Sokat beszélgettünk arról, hogy mitévők legyünk – Amerikába menjünk vagy máshová –, amikor egyik este felsőhajtott a kiságyában az éppen beszélni tanuló fiam, hogy „haza, haza”. Ez eldöntötte a kérdést. 1945 tavaszán visszamentünk Székelyudvarhelyre. Miklós halálának részleteiről Ortutay Gyula számolt be valamikor a hatvanas évek végén, amikor először átjöhöttem Magyarországra.

Tomori Viola 1988-ban végleg áttelepült az anyaországba. 1991 óta magyar állampolgár.

Szabó C. Szilárd